

[Ministeren for skatter og afgifter.]

udgangspunkter, vi kan, som næsten alle ordførere har gjort, tage udgangspunkt i betænkningen, men vi kan vanskeligt undlade også at skele til den fordeling, der i dag er gældende efter den lov, der nu fungerer, og det udgangspunkt har regeringen selvfølgelig også haft med i sine overvejelser.

Formanden:

Jeg henstiller, at man snarest afslutter forhandlingen; vi skal behandle yderligere 5 lovforslag.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

Jeg har et par kommentarer til ministeren. For det første ser det ud, som om skatteministeren ikke taler med undervisningsministeren, for i et brev fra undervisningsministeren til generalsekretær Jens Klausager, Dansk Ungdoms Fællesråd, dateret den 4. december 1975, står der, at undervisningsministeren vil tage spørgsmålet op til overvejelse omkring § 105 i forbindelse med den kommende revision af tipsloven. Det er dér, vi står nu, og jeg går ud fra, at ministeren vil tale med undervisningsministeren herefter om de problemer.

Dernæst vil jeg bare sige, at vi har anvist flere veje til at løse problemet omkring ligestillingen. Jeg ønsker ikke i dag at lægge mig fast på en bestemt måde at gøre det på, for jeg ønsker at fremme sagen. Jeg ønsker, at flest muligt partier kan tilslutte sig, men vi har peget på mange muligheder, og vi ønsker i det kommende udvalgsarbejde at nå dertil.

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg må bare svare ministeren, som siger, at jeg ikke kender noget til forslaget: jeg må selvfølgelig beklage, at ministeren er bedre orienteret om min viden, end jeg selv er.

Men så må jeg spørge ministeren: vil ministeren garantere — det kommenterede han jo ikke — at det hidtidige tilskud fra andre områder på 4,4 mill. kr. til det idébestemte ungdomsarbejde stadig væk oprettholdes? Ellers kan man, som jeg sagde, kun komme til det tal, at man kun får 200.000 kr. mere end efter det nuværende forslag. Med hensyn til de kulturelle og almene for-

mål talte jeg ikke om kulturministeriet, jeg sagde, at ministeriet får en afgørende indflydelse på, hvem der får disse penge.

Ministeren for skatter og afgifter (Svend Jakobsen):

Jeg ved ikke, om jeg må bede hr. Brixtofte citere det afsnit, der står foran det, han nævnte fra undervisningsministerens brev, og således gøre tinget bekendt med de forudsætninger, der ligger bag den besparelse, som såvel venstre som kristeligt folkeparti og socialdemokratiet er enige om at gennemføre på statsbudgettet. Det er også svar til hr. Arne Bjerregaard: når vi i fællesskab et andet sted er blevet enige om at gennemføre denne besparelse, kan jeg selvfølgelig ikke her fra denne talerstol stå og sige, at det ikke gælder mere.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

Desværre er revisionen af fritidsloven udskudt i øjeblikket, og det er under den betragtning, man skal bedømme følgende tekst fra undervisningsministeren. Jeg citerer:

„Såfremt der skulle opstå problemer med hensyn til kommunernes tilskudsydelse til det idébestemte ungdomsarbejde, vil jeg tage spørgsmålet op til overvejelse i forbindelse med den kommende revision af tipsloven.“ Og det er her, vi står nu.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ophevelse af lov om oprettelse af et socialforskningsinstitut [af Dohrmann m. fl.].

(Lovforslag nr. 128. Fremsat 16/12 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Regeringen kan ikke acceptere forslaget om ophævelse af lov om oprettelse af et socialforskningsinstitut. Instituttet er et statsligt målforskningsinstitut, der er oprettet for at tilvejebringe et sikrere beslutningsgrundlag for lovgivning og administration og bidrage til en bedre orientering om de problemer, samfundsudviklingen rejser bl. a. på arbejdslivets område.

Regeringen finder, at instituttet har løst disse opgaver på en måde, som er værd at fremhæve, også i forbindelse med den nuværende diskussion om forskningens opgaver i samfundet. Det karakteristiske for socialforskningsinstituttet er netop, at dets forskning er samfundsstyret og målrettet.

For at instituttet kan tage en forskningsopgave op, skal den være godkendt af socialforskningsrådet. Dette råds flertal udgøres af repræsentanter for centraladministrationen og kommunerne. I rådet er der repræsentanter for de ministerier, der ved forberedelse af love og administrationen af gældende love særlig har brug for instituttets forskningsresultater.

Instituttet kan dels selv tage opgaver op, dels påtage sig opgaver efter ønske fra staten, fra kommunerne og private organisationer.

Den overvejende del af instituttets forskningsopgaver er igangsat på initiativ udefra efter anmodning fra ministerier, udvalg og kommissioner, men også efter anmodning fra kommunerne.

Socialreformkommissionens betænkning byggede således i vid udstrækning på undersøgelser, der i tæt samarbejde med kommissionen er udført af instituttet.

For undervisningsministeriets vedkommende har instituttets uddannelsesforskning haft betydning for tilrettelæggelse af uddannelsespolitikken.

Andre aktuelle eksempler er undersøgelser vedrørende saneringskvartererne på initiativ af boligministeriet og undersøgelse af befolkningens viden om og holdning til ægte-skabslovgivningen, som var ønsket af justitsministeriet.

Også en omfattende forskning omkring de ældres problemer er planlagt i samarbejde mellem socialministeriet og kommunerne.

Et af instituttets hovedområder er ar-

bejdsmarkedsforskning, der planlægges og gennemføres i nær kontakt med arbejdsministeriet og arbejdsmarkedets hovedorganisationer. Lad mig blot nævne undersøgelsen af arbejdernes oplevelse af arbejdsmiljøet, som har været centralt placeret i diskussionen om arbejdsmiljøproblemerne, undersøgelsen af arbejdskraftens mobilitet, som lige er afsluttet, og nye undersøgelser af arbejdsulykker. Disse undersøgelser har alle som deres nødvendige udgangspunkt et tæt samarbejde med såvel arbejdsgiverforeningen og LO som med de enkelte virksomheder, der indgår i undersøgelserne.

Grundudgifterne ved instituttets forskning finansieres af instituttets bevilling på finansloven, men en betragtelig del af forskningsopgaverne er finansieret med bidrag udefra til de enkelte forskningsopgaver fra forskningsfunds, ministerier, kommuner og arbejdsmarkedsorganisationer.

I det senest afsluttede finansår, 1974-75, udgjorde instituttets finanslovbevilling 10,2 mill. kr. og indtægter udefra 3,2 mill. kr.; i samme finansår var instituttets indtægter ved bistand fra instituttets forskningstekniske afdeling til opgaver udefra 1,2 mill. kr.

Efter at instituttet havde eksisteret i en årrække, nedsatte socialministeriet i 1972, bl. a. på baggrund af en rapport fra statsrevisorerne, det udvalg, der henvises til i bemærkningerne til lovforslaget. Udvalget havde til opgave at overveje, om der er anledning til ændringer i loven om socialforskningsinstituttet. Udvalget skulle endvidere efter bedømmelse af de kommende års behov for socialforskning overveje den budget- og personalemæssige ramme.

Den 7. november 1975 har udvalget afgivet sin betænkning og foreslår heri enkelte ændringer i lov om oprettelse af et socialforskningsinstitut, og disse ændringer er for tiden til overvejelse i ministeriet.

Jeg skal derfor ikke gå nærmere ind på udvalgets betænkning, men når det i bemærkningerne til forslaget siges, at betænkningen giver udtryk for, at instituttets arbejde også i de kommende år vil være i bedste fald overflødigt og i værste fald direkte skadeligt, skal jeg for en god ordens skyld bemærke, at dette ikke er betænkningens konklusion. Udvalget har bl. a. klart givet udtryk for, at der i de kommende år må

[Socialministeren.]

forventes et endnu større behov for forskning inden for de områder, socialforskningsinstituttet dækker.

Når de betydelige beløb, der anvendes på socialpolitiske og arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger, måles med de omkostninger, der er forbundet med drift af socialforskningsinstituttet, finder jeg det helt uforsvarligt at foreslå, at det nedlægges.

For at tage et enkelt eksempel fra socialministeriets område: med den decentralisering af den sociale administration, som er gennemført med socialreformen, er det endnu mere nødvendigt end før, at socialministeriet kan skaffe sig overblik over, hvordan de gældende love og cirkulærer virker i praksis. Man kan spørge, hvordan man skulle skaffe sig en tilstrækkelig viden uden et målrettet institut.

Det siges også i bemærkningerne, at instituttets publikationer ikke bliver læst, og der opremses nogle eksempler på publikationer. Jeg skal gøre opmærksom på, at de citerede titler ikke er repræsentative for instituttets almindelige forskningsarbejde eller for dets udsendelser.

Instituttet har pligt til at offentliggøre sine forskningsresultater, og dets publikationer trykkes normalt i et førsteoplæg på 1800 eksemplarer. Om salgstillene for publikationerne kan jeg oplyse, at de varierer fra nogle få hundreder til 11.000 alt efter læserkredsens art, men for de fleste publikationers vedkommende ligger salget på mellem 1200 og 1500 eksemplarer. Hertil kommer, at instituttets udsendelser omtales og kommenteres regelmæssigt såvel i dagspresse som i fagblade og tidsskrifter, ligesom resultaterne fra instituttet ofte benyttes i forbindelse med både avisernes daglige reportager og kommenterende artikler: der går næppe en dag, uden at aviserne henviser til instituttets forskningsresultater.

En del af undersøgelserne er baseret på interviewing. Instituttets interviewafdeling har ifølge en særlig aftale siden 1970 været fælles for Danmarks Statistik og socialforskningsinstituttet og til rådighed for offentlige institutioners interviewopgaver. Dette samarbejde hindrer overflødige udgifter, som ville fremkomme ved, at forskellige institutioner opbyggede intervieworganisationer. Det har samtidig muliggjort, at der gennem

udvælgelse og systematisk uddannelse af interviewere er tilstræbt at sikre et kvalificeret interviewkorps.

Når det i bemærkningerne til lovforslaget er anført, at de spørgsmål, der stilles, af mange opfattes som krænkelse af privatlivets fred, kan jeg på denne baggrund ikke være enig. Besvarelsen af instituttets spørgsmål er helt frivillig, men afslag på at deltage i undersøgelserne forekommer så at sige ikke.

Jeg skal gentage, at regeringen ikke kan acceptere forslaget om ophævelse af socialforskningsinstituttet.

Svend Andersen (Bornh.s a.) (S):

Det kan vel næppe undre forslagsstillerne, at socialdemokratiet er enig med socialministeren i, at forslaget om nedlæggelse af socialforskningsinstituttet ikke kan accepteres. Socialforskningsinstituttets tilblivelse er jo et resultat af et udvalgsarbejde, der sluttede i 1956, og instituttets formål er at varetage, at fremme og samordne undersøgelser og forsøgsarbejde til belysning af de sociale forhold, således at lovgivningen og samfundsudviklingen har den bedst mulige samklang. I overensstemmelse hermed er der jo også siden instituttets oprettelse udsendt et stort antal publikationer og andet materiale, hvori en række af samfundets problemer er blevet belyst. Disse publikationer har jo også haft og har en stor læserkreds, og når forslagsstillerne i bemærkningerne til lovforslaget siger, at instituttets publikationer højst læses af 5-10 særlig interesserede, er det ukorrekt, og det er også blevet afvist gennem de oplysninger, socialministeren har givet om oplagstal og om salgstillene for publikationerne.

Endvidere giver de eksempler på titler på publikationer, som forslagsstillerne nævner, et fordrejet billede af socialforskningsinstituttets arbejde; billedet ville blive bedre, hvis man også havde nævnt arbejdsopgaver som en undersøgelse af de handicappedes problemer, de psykisk handicappedes forhold i samfundet og det sociale sikringsystems virkninger, som bl. a. indgår i de langt over hundrede publikationer, der er udkommet fra instituttet. Men det kan være, at disse områder ikke har forslagsstillernes særlige interesse.

Hvis vi endvidere skal vurdere social-

[Svend Andersen (Bornh. amt.)]

forskningsinstitutets arbejdsresultater og se på, hvad det koster at drive instituttet i forhold til de penge, der via lovgivningen bevilges på hele det sociale område, vil vi konstatere, at det koster mindre end 0,4 promille af det samlede budget for social- og arbejdsministeriets områder, og det kan ikke være et urimeligt krav, at der bag den sociale lovgivning også er et forskningsmateriale som baggrund for de love, der skal laves.

Man får i det hele taget det indtryk, at forslagsstillerne har læst publikationerne og den i bemærkningerne nævnte betænkning, som en vis person læser Bibelen. Forslagsstillerne fastslår, at betænkningens resultat er, at instituttets arbejde vil være overflødigt i de kommende år. Det er en konklusion, der er i direkte modstrid med betænkningens kapitel 6 og kapitel 8, hvori der peges på nye arbejdsområder ud over de nuværende, som er fastlagt af forskningsrådet.

Udvalget peger på, at der må lægges vægt på forskningsopgaver som by- og regionaludvikling, de sociale ungdoms- og uddannelsesproblemer, og endelig nævnes det, at sundhedsvæsenets organisation og de sociale problemer på arbejdspladserne også må være en af de vigtige opgaver for instituttet. Af det arbejdsprogram, der er lagt for 1976, kan nævnes en undersøgelse om andre muligheder end pension for mennesker, der har nedsat arbejdsevne; der peges på en undersøgelse af de ældre arbejderes beskæftigelsesproblemer og de små selvstændige næringsdrivendes situation.

Men det er klart, at man kan tillægge kendskabet til disse sider af samfundet en større eller mindre betydning, og hvis forslagsstillerne ikke vil lære samfundet at kende fra alle dets sider, er det forståeligt, at man vil nedlægge socialforskningsinstitutet. Men det er ikke vores opfattelse, og derfor kan vi ikke gå ind for det foreliggende lovforslag.

Bertel Haarder (V):

Der er en masse forskning, som ud fra et rent merkantilt kræmmersynspunkt ikke kan begrundes, og ud fra det synspunkt burde fremskridtspartiet i virkeligheden have fremsat 50 eller måske 100 lovforslag om afskaffelse af nytteløse beskæftigel-

ser; partiet kunne f. eks. foreslå at afskaffe al forskning og undervisning i dansk, historie og arkæologi, ganske som partiet jo allerede har foreslået at afskaffe al forskning og universitetsundervisning i dansk og nordisk sprog; det er måske for at erstatte det med hr. Voigts fattige gloser fra gadens rendesten.

Men selv hvis man anlægger et så snævert materialistisk synspunkt på forskningen, ville det vist alligevel være forkert at nedlægge socialforskningsinstitutet. Dermed være ikke sagt, at der ikke er ting, som man kan overveje vedrørende instituttet. Måske burde en større del af forskningen foregå på bestilling, det er en tanke, som rummer noget sundt i sig, og som også nævnes i statsrevisorernes beretning om forskningen, altså dette, at man forsker på bestilling og mod betaling, og at udgiften rubriceres dér, hvor man skal bruge resultatet, i stedet for dér, hvor man forsker. Endvidere er der noget andet: der synes at være en vis overlapning mellem f. eks. arbejdsministeriet og socialforskningsinstitutet og de kommunale institutioner, idet der er en vis tendens til, at man rundt omkring laver sin egen forskning på felter, hvor man nøjagtig lige så godt kunne bestille det hos socialforskningsinstitutet. Det beklager vi, og det er da muligt, at det skal føre til ændringer senere hen. Måske skyldes det personalesammensætningen, den faglige baggrund, som socialforskningsinstitutets medarbejdere har, og det kan også være, at det burde gøres til genstand for overvejelser.

Om dette og meget andet kan man for øvrigt læse i den betænkning, som socialministeren omtalte, og det glæder mig, at der allerede er overvejelser i gang i ministeriet. Jeg regner med, at det skulle forstås sådan, at vi kan vente i nær fremtid at få ministeriets tanker med hensyn til, hvad der bør komme ud af denne betænkning.

Hvis det var sådan noget, fremskridtspartiets lovforslag drejede sig om, kunne man diskutere det, men det gør det jo ikke, for det drejer sig om, at det hele skal afskaffes, og det vil vi ikke.

Det pudsige ved lovforslagets bemærkninger er, at der blandt eksemplerne på tåbelige forskningsprojekter efter min mening er nogle aldeles fortræffelige rapporter, som selv fremskridtspartiet kunne drage nytte af i en

[Bertel Haarder.]

del af sin agitation. Der er f. eks. en rapport om familiestørrelse og livsstil, som har været meget benyttet af vidt forskellige mennesker, og denne rapport bekræfter f. eks., at der stadig er en overvejende del af befolkningen, som er tilhængere af et mere traditionelt kønsrollemønster, mens børnene er helt små, men samtidig giver rapporten udtryk for, at af de 1.759 adspurgte kvinder er der mange, der ønsker, at enten moderen eller faderen har halvdagsjob, og at der kun er meget få, som ønsker den tilstand, som er så almindelig, nemlig at begge er udearbejdende, mens børnene er på heldagsinstitution.

Dette nævner jeg, fordi det i virkeligheden burde have fået konsekvenser for længst, dels for vores arbejdsmarkedspolitik, dels for dele af vores socialpolitik, og jeg nævner det som et eksempel på, at her har vi blandt fremskridtspartiets eksempler på det, de kalder tåbelige projekter, noget, som i allerhøjeste grad kan anvendes og bør anvendes af ethvert parti, som ønsker at begrunde sine standpunkter med argumenter. Vi har i hvert fald inden for venstre inddraget netop den pågældende undersøgelse i det familiepolitiske udvalgsarbejde, som vi har sat i gang.

Det kendetegner nemlig forskningen, at den kan hjælpe alle parter i den politiske kamp med at få falske argumenter erstattet af holdbare argumenter, og det er noget, som også fremskridtspartiet trænger til. Efter min mening burde vi måske oven i købet i højere grad have adgang til i partiernes forberedende lovgivningsarbejde at drage nytte af den viden om samfundet, som findes. Der har vi et svagt punkt, synes jeg, i dansk lovgivningsarbejde, og så er det da i hvert fald en dårlig start at begynde med at afskaffe den del af forskningen, som man dog kan sige er noget indstillet på netop denne vigtige funktion, denne rådgivningsfunktion over for politikerne.

Ingomar Petersen (RV):

Da vort partis ordfører, fru Grethe Philip, ikke kan være til stede, skal jeg redegøre for vort standpunkt.

Dette lovforslag fra fremskridtspartiet går på nedlæggelse af socialforskningsinstitutionen. Jeg kan sige, at i det radikale ven-

stre melder vi klart og utvetydigt fra. Vi tillægger det overordentlig stor betydning, at der findes en videnskabelig institution, hvor der drives forskning omkring det store og stadig voksende felt, der hedder det sociale trygheds- og velfærdssystem, dette taget i ordenes videste betydning.

Vi mener, at der er gjort et stort og værdifuldt arbejde i socialforskningsinstitutionen. Institutionen har været i stand til at tiltrække dygtige og stærkt engagerede folk, og det er af stor betydning, at dette arbejde fortsættes. At socialforskningsinstitutionen med dens nære relation til forberedende lovgivningsarbejde stadig bør forene det jordnære og det visionære, behøver ikke nogen nærmere uddybning i denne forbindelse, men bør stadig holdes for øje.

Bemærkninger fra fremskridtspartiet til lovforslaget stempler forslagsstillerne som i lige høj grad ukyndige og arrogante, og jeg finder intet formål i at kommentere dem.

Ebba Strange (SF):

Jeg vil gerne på socialistisk folkepartis vegne afvise det fremsatte lovforslag og foreslår, at vi ikke får det i udvalget.

Der er flere gange blevet henvist til den betænkning, der foreligger, og som omhandler socialforskningsinstitutionens fremtidige arbejde, og socialministeren har fortalt os, at man overvejer eventuelle forslag om lovændringer på baggrund af den betænkning. Jeg synes, det ville være passende, om vi ventede med en principiel diskussion om socialforskningsinstitutionen, til den betænkning var behandlet i ministeriet.

Set fra socialistisk folkepartis synspunkt har vi haft megen nytte af de rapporter, vi har fået fra socialforskningsinstitutionen siden dens oprettelse, og jeg vil da godt komme med en ganske kort bemærkning. Hr. Bertel Haarder nævnte en enkelt titel i de eksempler på titler, som man fra fremskridtspartiets side har nævnt som særlig afskrækkende. Jeg kunne nævne adskillige andre titler på publikationer, hvori der står meget, meget nyttigt materiale, og jeg vil gerne tilslutte mig de ordførere, der har sagt, at hvis fremskridtspartiet brugte indholdet i de publikationer, vi får fra socialforskningsinstitutionen, når de skulle drøfte socialpolitiske emner, ville der måske ligge lidt mere kvalificeret vægt bag den måde, man drøftede

[Ebba Strange.]

disse socialpolitiske emner på, og det kunne måske højne debattens niveau.

Vi trænger til forskning i dette land, vi trænger til socialforskning i dette land, og vi har ikke andre steder, hvor der bliver foretaget en kvalificeret socialforskning end i socialforskningsinstitutttet. Jeg selv personlig kunne ønske mig, og jeg synes også, der har været en tendens til det i den senere tid, at der i lidt højere grad blev lavet fremadvendt forskning i socialforskningsinstitutttet. Der har måske nok i hvert fald i nogle publikationer været en tendens til, at det ligesom var historisk stof, vi fik overleveret, som vi måske ikke havde så forfærdelig megen glæde af, men i den senere tid synes jeg, vi har fået mange. Vi har ikke i dette land en social statistik, som er tilstrækkelig holdbar til, at de politiske tiltag, som vi foretager bl. a. her i folketinget, er tilstrækkeligt underbyggede, så vi trænger til bedre, til mere socialforskning, hvis vi virkelig skal nå til det punkt, hvor de ressourcer, vi bruger på socialpolitik i dette land, også kommer de grupper til gavn, som trænger mest til at få del i ressourcerne, og det klarer vi efter min opfattelse ikke uden en kvalificeret forskning. Derfor foreslår jeg, at folketinget afviser lovforslaget og gør det nu.

Inge Krogh (KrF):

Dette lovforslag om ophævelse af socialforskningsinstitutttet synes jeg trænger til en meget nøje undersøgelse. Umiddelbart synes jeg, at de publikationer, der er fremkommet, er nyttige. Jeg har f. eks. i ægteskabsudvalget benyttet en publikation om dette emne, og også i socialudvalget har jeg læst en del og brugt nogle af publikationerne. Det er jo ikke publikationer, man sætter sig til at læse fra den ene ende til den anden, men man tager det, som man har speciel interesse i.

Jeg ville dog mene, at det var rimeligt, om instituttet i mindre grad tog emner op efter eget valg og i højere grad efter ønsker fra ministerier og styrelser. Jeg har et par gange, mens jeg arbejdede i den sociale sektor, været med til at anmode om undersøgelser, som vi syntes vi trængte til, men dér har man flere gange fået at vide, at instituttet ikke havde tid. Der skulle måske en omprioritering til.

Tove Jørgensen (DKP):

I bemærkningerne til lovforslaget om nedlæggelse af socialforskningsinstitutttet hævder fremskridtspartiet, at en række af de arbejdsopgaver, instituttet har beskæftiget sig med i de senere år, har vist, at det ingen berettigelse har, og at instituttets arbejde også i de kommende år vil være enten overflødigt eller direkte skadeligt.

I den forbindelse finder man nogle titler frem fra instituttets publikationsliste, idet man hævder, at de er repræsentative for instituttets arbejde. Det vil være lige så let ud fra samme liste at trække nogle titler frem, som flere af de tidligere ordførere har nævnt, nemlig om ungdom og uddannelse, om de ældres levevilkår, om de fysisk handicappede og om socialreformundersøgelser m. fl. Disse titler siger ikke noget i sig selv, og det kommer i høj grad an på, hvor vægten lægges i valget af forskningsopgaver.

Nu drejer samfundsforskning sig om konkretisering og præcisering af visse faktisk eksisterende samfundsforhold og analyse af deres udviklingstendenser. Jeg kan forstå, at det ikke ligefrem er fremskridtspartiets livret at få realiteterne frem i lyset, når de skal tilrettelægge deres politik. Det er nok et af de punkter, hvorpå DKP og fremskridtspartiet adskiller sig mest fra hinanden.

Men hvad er det så, socialforskningsinstitutttet beskæftiger sig med? Ministeren har her nævnt nogle af de områder, der har haft direkte betydning for lovgivningen. Af betænkning nr. 754 fremgår det i kapitel VI, afsnit 3, at man i instituttet har lagt særlig vægt på emnevalg inden for de områder, som planlægningsrådet for forskningen og de statslige forskningsråd har givet høj prioritet som samfundsrelevant forskning. Det gælder netop områderne byvækst og byfornyelse, sociale ungdoms- og uddannelsesproblemer, sundhedsvæsenets organisation og sundhedsmæssige og sociale problemer på arbejdspladserne. Der er således snarere grund til at udvide instituttets forskning end til at indskrænke den.

I den forbindelse kan der godt siges et par kritiske bemærkninger om såvel instituttets metoder som emnevalg. Det, der har kendetegnet instituttets metoder, er de store serviceundersøgelser, som jeg ikke skal underkende, men flere forløbsundersøgelser og

[Tove Jørgensen.]

dyberegående analyser burde supplere de nu brugte metoder.

Instituttedts forskningsområde burde også udvides til i større udstrækning at beskæftige sig med arbejdsmiljø og arbejdsmarkedets forhold i det hele taget. At behovet for undersøgelser er der, viser den lange række af rapporter fra danske arbejdspladser, som er lavet uden for socialforskningsinstituttedts regie. Vi mener, at sådanne undersøgelser karakter gør det nødvendigt, at instituttet arbejder for statsmidler, således at det er frigjort for kommercielle særinteresser. Det er også den eneste sikkerhed for, at fuld offentlighed om forskningsresultaterne er sikret.

Ud fra det her sagte vil DKP afvise fremskridtspartiets lovforslag og vil i stedet for gå ind for en ændring af den nugældende lov.

Steen Folke (VS):

VS vil som de øvrige partier stemme imod fremskridtspartiets lovforslag om nedlæggelse af socialforskningsinstituttedt. Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg finder, at hovedtendensen i socialforskningsinstituttedts forskningsrapporter og øvrige publikationer er socialdemokratisk. Jeg er uenig både i den måde, en stribe af undersøgelserne gribes an på, og i en del af de konklusioner, der drages, men en del af undersøgelsernes resultater er anvendelige også for andre. Jeg mener i øvrigt, at den socialdemokratiske forskning også skal have lov at være her. Hvis socialdemokraterne havde samme holdning til marxisterne, ville RUC ikke være sat under administration i dag, men det er naturligvis for meget forlangt.

Karen Thurø Hansen (KF):

Siden oprettelsen af socialforskningsinstituttedt sidst i 1950erne er der på dette institut udgivet en lang række publikationer inden for det sociale område og på mange andre områder. Langt de fleste af disse publikationer henvender sig desværre kun til en meget begrænset kreds af interesserede læsere, fortrinsvis studerende og ansatte inden for den sociale sektor.

Jeg vil gerne medgive forslagsstillerne, at de nævnte eksempler i lovforslaget ikke kan siges at have interesse for den almene be-

folkning, snarere tværtimod. Det konservative folkeparti anser forskningen for betydningsfuld i vort samfund, men til gengæld mener vi også, at det i høj grad kunne være ønskeligt, om socialforskningsinstituttedt beskæftigede sig med mere relevante opgaver, sagt lige ud: forskede fornuftigere og gerne mindre, end tilfældet er i dag.

Jeg har tidligere i andre forbindelser givet udtryk for, at arbejdsgangen på instituttet er meget langsommelig, idet der som regel går et par år, fra undersøgelsen sættes i gang, til der foreligger et resultat.

Forslagsstillerne fremhæver i bemærkningerne, at de finder, der er tale om utidig snagen i folks privatliv samt om krænkelse af privatlivets fred. Jeg kan ikke deltage heri, da det heldigvis stadig væk er frivilligt, om man ønsker at deltage i et interview eller ej.

Det konservative folkeparti ser gerne et grundigt udvalgsarbejde, der kan belyse værdien af instituttets arbejde, men ønsker på nuværende tidspunkt ikke at tage endelig stilling til lovforslaget.

Ordføreren for forslagsstillerne (Dohrmann) (FP):

I begyndelsen af december måned sidste år fremkom en betænkning vedrørende socialforskningsinstituttedts fremtidige virksomhed. Man må straks ved gennemgangen af indledningen bemærke, at de mennesker, der har været beskæftiget ved udarbejdelsen af betænkningen, så godt som udelukkende har været akademikere, der har været ansat enten i socialforskningsinstituttedt, i Danmarks Statistik eller i socialministeriet enten som afdelingschefer, afdelingsledere, forskningsledere eller konsulenter, og så er der et par enkelte professorer, overlæger m. m. Det er med andre ord de mennesker, som har deres daglige levebrød, deres daglige arbejde de pågældende steder.

De mennesker har altså siddet og lavet denne betænkning og har selv bedømt værdien af det arbejde, som hidtil er udført, og de skal også prøve at påvise et behov for det fortsatte arbejde, som socialforskningsinstituttedt skal give sig af med.

Kigger vi lidt på, hvorledes udviklingen er gået, siden socialforskningsinstituttedt blev oprettet, ligger det sådan, at i 1960, hvor instituttet var nyoprettet, var der 19

[Dohrmann.]

heltidsansatte og 22 deltidsansatte. Det har på 15 år frem til 1975 udviklet sig til, at der nu er 77 heltidsansatte og 84 deltidsansatte. Med andre ord, i løbet af 15 år er der sket en firdobling af antallet af medarbejdere ved instituttet.

Så kunne man bare håbe på, at resultaterne stod i rimeligt forhold til denne eksplorative vækst i antallet af personale, men det er ikke tilfældet. Vi ser inden for socialforskningsinstituttet som inden for så mange andre forskningsgrene, at det eneste, man forsøger at forske i, er, hvordan man på den mest overbevisende måde kan fremføre sine egne politiske overbevisninger i et forsøg på at overbevise folk om, hvad der er fejlene ved det her rådne kapitalistiske samfund, vi alle sammen lever i, hvis man da ellers kan tillade sig at bruge ordet forskning om den slags udtalelser og konklusioner.

Når man så ser på de publikationer, der kommer fra instituttet, er det jo et ret stort område, man har spredt sig over. Det spænder lige fra kønsforskelle blandt skoleungdom til, hvordan vi måler det umålelige.

Derudover er der i betænkningens sidste afsnit som bilag 9 fremført en del punkter, hvor man gør opmærksom på de undersøgelser, som enten er i gang, eller som er planlagt til at blive påbegyndt.

Jeg mener, det er ret slående, at så godt som samtlige titler på undersøgelserne kan føres tilbage til, at undersøgerne allerede ved valget af titel mener, at undersøgelsens resultat skal munde ud i en konklusion om, at vi har det elendigt i det samfundssystem, vi lever i.

Men ikke nok med, at man har foretaget forskninger her i Danmark, man har også foretaget forskninger i udlandet, hvor Henning Transgaard er kommet frem med en 96 sider lang redegørelse i 1973 med en lang og indviklet engelsk titel, som det har været meget vanskeligt for selv autoriserede oversættere at få en fornuftig forklaring på. Jeg har stadig væk ikke fået en forklaring på, hvad den i grunden indeholder, og derfor vil jeg gerne bede ministeren om, når jeg nu går ned, at oversætte den titel for mig og ligesådan fortælle, hvad formålet med undersøgelsen har været.

Når vi nu som i år står over for at skulle til at køre med et rekordagtigt underskud på vores statsbudget, må vi alle sammen forsøge at spare, hvor der er mulighed for at spare, vel at mærke uden at det gør ondt. Vi mener fra fremskridtspartiets side, at i hvert fald socialforskningsinstituttet og dets omkostninger på ca. 15 mill. kr. om året er en aldeles unødvendig og overflødig udgift, som man med lethed kan fjerne fra finansloven.

Det er letforståeligt, at de af folketingets medlemmer, som står på den yderste venstre fløj, er meget stærke tilhængere af dette institut.

Selv om der ikke var den helt store tilslutning fra nogen af partierne, glædede det mig dog, at både fru Inge Krogh, hr. Bertel Haarder og fru Karen Thurøe Hansen trods alt var enige i, at der var visse ting, som der måske burde rettes i. Jeg håber så, at vi på et eller andet tidspunkt kan finde frem til det. Vi så gerne socialforskningsinstituttet helt nedlagt, men hvis det er sådan, at vi kan nå frem til bare en begrænsning af det, vil vi hellere end gerne deltage i sådan et samarbejde.

Så er det blevet nævnt fra flere sider, at de publikationer, man er kommet frem med, faktisk var nødvendige for lovgivningen herinde i folketinget. Jeg vil advare imod, at man overhovedet bruger én eneste af de publikationer, der er kommet, som grundlag for en lovgivning herinde, i hvert fald for de medlemmer, der har en liberal indstilling. At man fra den venstre side af salen er interesseret i at bruge de ting, man har fundet frem til, er der ingenting at sige til. Det fremmer bare den dag, da de mener, at de kan få deres system indført.

Socialministeren (Eva Gredal):

Et par af ordførerne har spurgt, om der kunne forventes et lovforslag fra min side vedrørende socialforskningsinstituttet, og dertil kan jeg sige, at jeg agter at fremkomme med et lovforslag i næste samling med baggrund i den betænkning, der er afgivet.

Ebba Strange (SF):

Jeg foreslog i mit første indlæg, at man ikke lod dette lovforslag gå i udvalg. Jeg vil

[Ehba Strange.]

gerne tage de ord i mig igen, for hvis vi skulle forhindre det i at blive udvalgsbehandlet, skulle det efter min mening være ifølge en enstemmig indstilling. Der er ingen grund til, at vi i øvrigt diskuterer her i salen, hvorvidt et forslag skal udvalgsbehandles eller ej, selvfølgelig skal det det, det er vores almindelige politik, og kun hvis vi havde været enige om det, ville jeg have opretholdt mit forslag.

Nu hvor ministeren oven i købet har lovet os et lovforslag i næste samling, vil vi få rig lejlighed til dér grundigt at drøfte socialforskningsinstitutets fremtidige virksomhed og ledelse, sammensætning, forskningsopgaver osv., så jeg trækker mit forslag tilbage og håber i stedet, at vi kan få en meget hurtig udvalgsbehandling, da vi jo har store og betydningsfulde opgaver at tage os af i socialudvalget i øvrigt.

Bertel Haarder (V):

Jeg vil bare fortælle hr. Dohrmann, at bl. a. giver socialforskningsinstituttet sig af med at udsperge repræsentative udsnit af befolkningen om, hvordan de gerne ville indrette sig med deres små børn, med deres arbejdsplads osv. Det hører vel til kendetegnene ved et liberalt samfund, at man interesserer sig en lille bitte smule for, hvordan folk egentlig gerne ville indrette sig.

Ordføreren for forslagsstillerne (Dohrmann) (FP):

Det er da ganske klart, at når man går rundt og spørger folk om både det ene og det andet, er der også ind imellem noget fornuftigt, men jeg kan da fortælle hr. Bertel Haarder, at man også går og spørger de gamle og de overvægtige i Odense, om de har besvær med at klippe deres tånegle.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forbedret og ensartet folkepension) [af Jørgen Junior m.fl.]. (Lovforslag nr 132. Fremsat 17/12 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Socialministeren (Eva Gredal):

Det forslag om ændring af folkepensionsloven, som medlemmer af fremskridtspartiet her har fremsat, indeholder to hovedpunkter, nemlig et forslag om et indregne pensionstillægget i grundbeløbet og udbetale dette med samme beløb til enlige og samgifte og et forslag om at afskaffe hustru- og ægteskabstillæggene. Fremskridtspartiet har valgt at kalde lovforslaget „forbedret og ensartet folkepension“.

For at tage det sidste først vil jeg da gerne indrømme, at det nok kan kaldes ensartet at udbetale det samme beløb til alle pensionister over 67 år. Om det så også er rimeligt, når man vil anvende knap 1½ mia kr. til pensionsforhøjelser, fuldstændig at sidestille to samgifte pensionister med to enlige med hver sin husholdning, stiller jeg mig mere tvivlende over for.

Regeringen er opmærksom på, at pensionistægteparers disponible pension, dvs. det beløb, der er til rådighed, når skatten er trukket, er blevet relativt dårligere set i forhold til den enliges disponible beløb. Derfor har regeringen også ved lovforslagene om pensionernes fritagelse for beskatning samtidig foreslået at forhøje pensionen til pensionistægtepar, således at ægtepar får 1½ gang så stort et beløb til rådighed som enlige. Jeg mener, at vi, når vi forhøjer pensionerne, i første omgang må søge at opnå et bedre forhold her.

Med hensyn til fremskridtspartiets andet hovedpunkt, den forbedrede pension, vil jeg gerne sige, at også jeg og regeringen naturligvis stræber imod så tilfredsstillende økonomiske vilkår for vore pensionister som muligt. Jeg er imidlertid ikke i den situation, at jeg sidder i, jeg havde nær sagt uansvarlig opposition, hvor jeg kan stille et særdeles udgiftkrævende forslag uden i øvrigt at bekymre mig om, hvor pengene skal komme fra. Derfor må jeg også sige, at der ud fra en realistisk bedømmelse ikke i den